

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

DYDDIAD: 14 Mawrth 2024

LLEOLIAD: O bell trwy gynhadledd fideo

TEITL: Fframwaith Llywodraethu

PWRPAS YR ADRODDIAD: I gyflwyno'r Fframwaith Llywodraethu

Er: Penderfyniad

Cyflwyniad

Yn dilyn adolygiad o ddogfennau llywodraethu'r Cyngor, cytunwyd y byddai Fframwaith Llywodraethu yn cael ei greu er mwyn bod yn ddogfen gyffredinol sy'n cwmpasu trefniadau llywodraethu'r Cyngor ac i gymryd lle'r Cod Lleol ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol 2023-2024-[local-code-of-corporate-governance.pdf](https://www.ceredigion.gov.uk/local-code-of-corporate-governance.pdf) (ceredigion.gov.uk) <<https://www.ceredigion.gov.uk/media/13258/2023-2024-local-code-of-corporate-governance.pdf>>.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i arddangos fod ganddo'r trefniadau llywodraethu corfforaethol gofynnol y neu lle er mwyn gweithredu'n effeithiol, ac i sicrhau bod y trefniadau hyn yn cael eu adlewyrchu wrth ddogfennu trefniadau llywodraethu y Cyngor.

Mae'r Fframwaith Llywodraethu drafft sydd wedi'i atodi (Atodiad 1) yn arddangos y trefniadau sydd mewn lle i sicrhau bod deiliant bwriadol ar gyfer y rhanddeiliad i gyd yn cael eu hamlygu a'u cyrraedd, wrth sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu er budd y cyhoedd. Mae'n nodi sut y mae'r Cyngor yn cwrdd â'r gofynion ymrwymo er mwyn cyrraedd gweledigaeth y Cyngor ac Amcanion Llesiant Corfforaethol, yn dwyn trefniadau llywodraethu ynghyd ac yn darparu sicrwydd ei bod yn glir bod trefniadau llywodraethu ar waith.

Mae'r ddogfen Fframwaith Llywodraethu yn crynhoi sut mae'r Cyngor yn:

- trefnu ei faterion drwy benderfynu ar lywodraethu priodol, goruchwyliaeth weithredol a strwythur sefydliadol
- cytuno ac yn gweithredu polisïau, systemau a phrosesau cadarn
- gwneud ac yn gweithredu penderfyniadau mewn modd effeithlon a thryloyw yn ymgysylltu â phobl leol ac yn atebol i bobl leol

Cynnig

Gofynnir i'r Pwyllgor: Ystyried cynnwys y Fframwaith Llywodraethu (Atodiad 1), ac argymhell i'r ddogfen i'w chymeradwyo gan y Cyngor

Argymhelliad/Argymhellion:

Y Pwyllgor:

- 1)ystyried cynnwys y Fframwaith Llywodraethu (Atodiad 1), ac
- 2) argymell y ddogfen i'w chymeradwyo gan y Cyngor

Rheswm dros yr Argymhellion
sicrhau bod dogfennaeth trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn addas i'w ddiben

Atodiadau: **Atodiad 1 –Fframwaith Llywodraethu**

Pennaeth y Gwasanaeth: Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Gwasanaethau
Cyfreithiol a Llywodraethu / Swyddog Monitro

Swyddog Adrodd: Katy Sinnett-Jones, Swyddog Llywodraethu

Dyddiad: 15.02.2024

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Y Fframwaith Llywodraethu

Mawrth 2024
V10

Cyflwyniad

Nodau

Mae ein Fframwaith Llywodraethu (y 'Fframwaith') yn cynnwys y trefniadau a roddwyd ar waith i sicrhau bod y canlyniadau a friadwyd ar gyfer ein holl rhanddeiliaid yn cael eu diffinio a'u cyflawni, gan sicrhau ein bod bob amser yn gweithredu er budd y cyhoedd. . Mae hefyd yn nodi'r ffordd y mae'r Cyngor yn cyflawni'r ymrwymiad hwnnw er mwyn cyflawni gweledigaeth ac Amcanion Lles Corfforaethol y Cyngor, yn dwyn ynghyd yr holl drefniadau llywodraethu ac yn rhoi sicrwydd bod trefniadau llywodraethu clir ar waith.

Mae'r ddogfen Fframwaith hon yn crynhoi sut mae'r Cyngor yn:

- trefnu ei faterion drwy benderfynu ar lywodraethu priodol, goruchwyliaeth weithredol a strwythur sefydliadol
- cytuno ac yn gweithredu polisiau, systemau a phrosesau cadarn
- gwneud ac yn gweithredu penderfyniadau mewn modd effeithlon a thryloyw
- ymgysylltu â phobl leol ac yn atebol iddynt

Mae'r Fframwaith hwn yn ddatganiad cyhoeddus ar gyfer ein rhanddeiliaid sy'n nodi'r ffordd yr ydym wedi ymrwmo i gyflawni ein Strategaeth Gorfforaethol yn effeithiol er budd pobl leol/dinasyddion Ceredigion.

Mae'r Strategaeth Gorfforaethol yn nodi gweledigaeth y Cyngor a'i Amcanion Llesiant Corfforaethol.

Ein pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol yw:

- Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
- Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
- Darparu'r Dechrau Gorau mewn Bywyd a Hwyluso Dysgu Ym mhob Oedran
- Creu Cymunedau Cynaliadwy, Gwyrdd a Chysylltiadau Da

Mae ein llywodraethu yn seiliedig ar y saith egwyddor sylfaenol o atebolrwydd, tryloywder, effeithiolrwydd, uniondeb, didueddrwydd, a chynwysoldeb ynghyd â'r cysyniad cyffredinol o arweinyddiaeth.

Rydym yn gwneud hyn mewn 7 ffordd:

- Gweithredu'n foesebol
- Ymgysylltu â'r cyhoedd
- Diffinio'r hyn sydd angen ar y bobl
- Nodi camau gweithredu i ddiwallu anghenion
- Ymgysylltu â'r gallu i gyflawni camau gweithredu
- Monitro risgiau a rheoli perfformiad
- Bod yn agored ac yn atebol agored

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r Fframwaith, *Framework for Delivering Good Governance in Local Government* (CIPFA / Solace, 2016). Mae'r fframwaith yn nodi 7 egwyddor allweddol ar gyfer cyflawni llywodraethu da. Mae'r Fframwaith yn cynnwys dwy egwyddor graidd a phum egwyddor ategol. Mae Egwyddorion A a B yn rhedeg drwy egwyddorion C i G ond mae llywodraethu da yn ddeinamig, ac mae'r Cyngor yn ei gyfanrwydd wedi ymrwmo i wella llywodraethu yn barhaus trwy broses o werthuso ac adolygu.

Mae'r egwyddorion wedi'u nodi isod:

A: Ymddwyn yn onest, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesebol, a pharchu rheolaeth y

gyfraith

- Gweithredu'n foesegol
- Monitro risgiau a rheoli perfformiad
- Bod yn agored ac yn atebol

B: Sicrhau bod yn agored ac ymgysylltu'n gynhwysfawr â rhanddeiliaid

- Ymgysylltu â'r gymuned i sicrhau bod y Cyngor yn deall yr hyn y mae'r cyhoedd yn ei ddisgwyl gennym ni ac i ddangos sut rydym yn ceisio cyflawni hyn.
- Gwnewch yn siŵr ein bod yn cyfathrebu â phob rhan o'r gymuned ac yn annog cyfranogiad gweithredol yn ein gweithgareddau.
- Gweithredu fel 'llysgenhadon' i hyrwyddo buddiannau Ceredigion a'i thrigolion
- Diffinio'r hyn sydd ei angen ar y bobl

C Diffinio canlyniadau o ran buddion cynaliadwy yn economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol.

- Cynaliadwy
- Agored
- Tryloywder
- Ymgysylltu â'r cyhoedd
- Diffinio'r hyn sydd ei angen a'i eisiau ar y bobl.

D: Penderfynu ar yr ymyriadau sy'n angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd.

- Ymgysylltu â'r cyhoedd
- Diffinio'r hyn sydd ei angen ar bobl.
- Nodi'r camau gweithredu sy'n diwallu anghenion.
- Sicrhau capasiti i gyflawni'r camau gweithredu

E: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo.

- Sicrhau bod cynghorwyr a staff yn dilyn y safonau ymddygiad uchaf.
- Cynnal gweithdrefn ddisgyblu deg ac effeithiol i ymchwilio i achosion honedig o dorri'r safonau ymddygiad
- Sicrhau'r gallu i gyflawni'r camau gweithredu

F: Rheoli'r risgiau a'r perfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.

- Adnabod, rheoli a monitro'r risgiau sy'n ein hwynebu yn ystod ein gwaith.
- Cynnal systemau a gweithdrefnau i reoli risgiau a monitro eu heffeithiolrwydd i sicrhau bod y rhain yn cael eu dilyn.

G: Gweithredu arferion da wrth adrodd ar dryloywder, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol.

- Mae adroddiadau archwilio yn mynd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sy'n gyfarfod cyhoeddus ac mae papurau'n cael eu cyhoeddi ar wefan yr awdurdod lleol.
- Gwneud gwahaniaeth clir rhwng rolau a chyfrifoldebau staff a chynghorwyr.
- Agor gwaith y Cyngor iddo gael ei graffu mewn modd priodol ac effeithiol
- Cynnal prosesau gwneud penderfyniadau cyfredol a thryloyw.
- Bod yn agored pan fyddwn yn gwneud penderfyniadau am y ffyrdd gorau o ddarparu gwasanaethau lleol

Y Broses Lywodraethu

Mae'r ddogfen hon yn manylu sut mae cynlluniau'r Cyngor yn cydymffurfio gyda phob un o'r egwyddorion hyn i adlewyrchu llywodraethu da o fewn y Fframwaith, gan gynnwys sut mae dogfennau allweddol megis Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor, y Cyfansoddiad, polisïau a gweithdrefnau, a

chodau ymarfer yn unioni gydag Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor a'r egwyddorion sydd wedi'u gosod o fewn y Fframwaith.

O leiaf unwaith y flwyddyn, mae'r Cyngor yn cynnal adolygiad o effeithiolrwydd ein fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheoli fewnol. Mae'r adolygiad effeithiolrwydd yn cael ei lywio gan waith rheolwyr o fewn y Cyngor sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol, a hefyd drwy unrhyw sylwadau a wnaed gan archwilwyr allanol ac asiantaethau arolygu ac arolygiadau eraill.

Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu yn cael ei werthuso trwy gyfuniad o ganlyniadau'r adolygiad a'r monitro rheolaidd yn ystod y flwyddyn gan swyddogion a phwyllgorau sy'n cynnwys:

- Rheoli Risg, gan gynnwys ystyriaeth benodol o'r risgiau hynny sy'n gysylltiedig â phrosesau llywodraethu;
- Archwilio Mewnol, sydd â'r gwaith yn cynnwys archwilio prosesau llywodraethu, rheolaethau mewnol a'r risgiau yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol, gan gynnwys rheoli risgiau, yn unol â'r strategaeth archwilio fewnol flynyddol, ac sy'n cynnwys gwaith 'dilynol' i sicrhau bod uwch swyddogion yn mynd i'r afael â 'Gweithredoedd Rheoli' a gytunwyd;
- Gwaith Pwyllgorau Craffu a Phwyllgorau eraill y Cyngor, gan gynnwys ei bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio a Safonau;
- Barn ac argymhellion archwilwyr allanol y Cyngor ac asiantaethau adolygu ac arolygiaethau eraill;
- Monitro gwelliant a pherfformiad yn rheolaidd yn erbyn Strategaeth y Cyngor a'i gynlluniau a'i strategaethau ategol gan aelodau ac uwch reolwyr;
- Adolygiad o ddogfennau perthnasol a baratowyd yn ystod y flwyddyn neu'n ymwneud â'r flwyddyn;
- Adolygiad o gynnydd yn erbyn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor;
- Adolygiadau o adborth gan reoleiddwyr y Cynghorau a'r pwyllgorau craffu cysylltiedig;
- Trafodaethau a derbyn sylwadau gan grwpiau o swyddogion allweddol ac aelodau, gan gynnwys y Grŵp Arweinyddiaeth.
- Adolygiad o Gyfansoddiad y Cyngor - gwneir hyn gan y Swyddog Monitro mewn ymgynghoriad â Gweithgor Cyfansoddiad y Cyngor sy'n cynnwys 7 aelod trawsbleidiol. Gwneir mân newidiadau gan y Swyddog Monitro a phob un arall gan y Cyngor.
- Mae'r Cyngor yn adolygu ac yn adrodd wrth ystyried ei drefniadau llywodraethu yn rheolaidd.

Mae canlyniad yr adolygiad fframwaith llywodraethu blynyddol yn sail i Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) y Cyngor. Cyflwynir yr AGS i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cyngor a'i gyhoeddi fel rhan o Ddatganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor. Pwrpas yr AGS yw adrodd yn gyhoeddus ar y graddau y mae'r Cyngor yn cydymffurfio â'r fframwaith hwn.

Strwythurau a Chyfrifoldebau ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol

Mae gan bob Aelod a Swyddog gyfrifoldeb am gynnal egwyddorion llywodraethu a moeseg da. Mae'n gyfrifoldeb allweddol i Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr.

Aelodau

Mae'r Cyngor yn cynnwys 38 Aelod (cynghorwyr). Mae'r holl Gynghorwyr yn aelodau o'r Cyngor, a gallant hefyd fod yn aelodau o un neu fwy o gyrff Aelodau'r Cyngor (megis y Cabinet neu bwyllgor). Mae aelodau'n gweithio gyda'i gilydd i wneud penderfyniadau sy'n effeithio ar bawb sy'n byw, yn gweithio neu'n ymweld â Cheredigion. Mae ganddynt gyfrifoldeb cyffredinol am y gwaith y mae'r Cyngor yn ei wneud - am ei bolisiau a pha mor dda y mae'n perfformio. Nhw yw llais y gymuned ac maent yn chwarae rhan hanfodol wrth sicrhau bod democratiaeth ar waith. Mae gan bob Aelod rywfaint o gyfrifoldeb dros lywodraethu.

Rhaid i Aelodau:

- Ddeall eu cymunedau

- Ddarparu gweledigaeth strategol
- Sicrhau bod uwch swyddogion yn gyfrifol
- Peidio gwyro i reolaeth weithredol

Yn ogystal, mae aelodau/personau llewyg yn eistedd ar y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Llywodraethu ac Archwilio, Moeseg a Safonau a Dysgu, sy'n darparu annibyniaeth.

Rhaid i'r berthynas rhwng Aelodau a Swyddogion gan gynnwys y Grŵp Arweinyddiaeth fod yn seiliedig ar barch at ei gilydd.

Swyddogion

Cefnogir aelodau etholedig y Cyngor gan Swyddogion cyflogedig, sy'n atebol i'r Cyngor ac sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn unol â'r polisïau a'r gweithdrefnau y cytunwyd arnynt gan y Cyngor, y Cabinet a'u pwyllgorau a'u cyrff.

Mae gan y Prif Weithredwr gyfrifoldeb corfforaethol a gweithredol cyffredinol am waith y Cyngor ac am holl swyddogion cyflogedig y Cyngor.

Rhaid i Swyddogion:

- Ddarparu rheolaeth weithredol a darparu gwasanaethau,
- Arbenigedd technegol a phroffesiynol
- Cyngor a gwybodaeth ddiuedd i'r aelod
- Bod yn ddiuedd yn wleidyddol

Mae'r hierarchaeth a'r strwythur sefydliadol wedi'u nodi yn Atodiad 1, dan arweiniad y Prif Weithredwr. Mae hyn yn nodi llinell atebolrwydd gweithwyr y Cyngor.

Grŵp Arweiniol

Mae'r Grŵp Arweiniol, sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Swyddogion Arweiniol Corfforaethol, yn gyfrifol am ddatblygiad, darpariaeth ac adolygiad o drefniadau llywodraethu corfforaethol cadarn.

Cyfansoddiad

Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn ddogfen lywodraethu allweddol sy'n nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, gan bwy, y strwythur democrataidd a'r gweithdrefnau a ddilynir. Mae hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu mewn ffordd effeithlon, dryloyw ac atebol i bobl leol a rhanddeiliaid perthnasol. Mae rhai o'r prosesau hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith, tra bod eraill yn fater o ddewis lleol.

Mae'r Cyfansoddiad yn caniatáu: -

- y Cyngor i wneud penderfyniadau yn effeithlon ac yn effeithiol;
- y cyhoedd i gymryd rhan mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt;
- Cynghorwyr i gynrychioli eu hetholwyr yn fwy effeithiol;
- y cyhoedd i wneud y Cyngor yn gyfrifol am eu gweithredoedd;

Mae'r Cyfansoddiad yn nodi pwerau dirprwyedig swyddogaeth y Prif Swyddog.

Mae'r Swyddog Monitro yn cynghori ar gydymffurfio â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau tra bod swyddog Adran 151 yn cynghori ar bob mater ariannol, yn sicrhau bod cofnodion ariannol priodol yn cael eu cadw a bod system gadarn o reolaeth fewnol ar waith.

Gwneud Penderfyniadau

Mae polisïau allweddol, ac unrhyw ddiwygiadau iddynt, yn cael eu cymeradwyo gan y Cabinet (y Gweithredwr) a, lle bo hynny'n briodol, wedi eu mabwysiadu'n ffurfiol gan y Cyngor.

Mae Atodiad 2 yn dangos strwythur Democrataidd a Gwneud Penderfyniadau Cyngor Sir Ceredigion. Mae hyn yn dangos y berthynas rhwng y Cyngor, y Cabinet a'r pwyllgorau amrywiol gan gynnwys y pwyllgorau Rheoleiddio Llywodraethu a Chraffu.

Mae'r cylch gorchwyl a'r rolau a'r cyfrifoldebau ar gyfer pob pwyllgor wedi'u hamlinellu yn y Cyfansoddiad.

Mewn sefyllfaoedd lle mae angen gwneud penderfyniadau brys mewn argyfwng cenedlaethol, ac yn absenoldeb yr Arweinydd/Dirprwy Arweinydd, efallai y bydd swyddogaethau Cabinet yn cael eu dirprwyo ymhellach.

Strategaeth Gorfforaethol

Mae'r Strategaeth Gorfforaethol bresennol wedi bod ar waith ers 2022 ac mae'n nodi gweledigaeth ac Amcanion Lles Corfforaethol y Cyngor. Mae hyn yn rhoi pwyslais ar y gofyniad o strwythurau llywodraethu effeithiol i gefnogi cyflawni'r amcanion llesiant.

Ein pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol yw:

- Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
- Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
- Darparu'r Dechrau Gorau mewn Bywyd a Galluogi Addysg i bob Oed
- Creu Cymunedau Cynaliadwy, Gwyrdd a Chysylltiadau Da

Mae'r Cyngor yn anelu at gyrraedd y safonau llywodraethu da hyn trwy gydymffurfio â'r saith egwyddor a hefyd gydymffurfio ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Strategaeth a Fframwaith Risg

Mae ein Polisi a'n Strategaeth Rheoli Risg yn bwysig i sicrhau bod gweithdrefnau priodol ar waith a bod parodrwydd i dderbyn risg a blaenoriaethau risg ar waith. Mae Rheoli Risg yn rhan annatod o'r polisi a'r gosodiad Strategaeth cynllunio busnes gweithredol.

Mae trefniadau Rheoli Risg Corfforaethol yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, ac mae rheoli risgiau wedi'i gynnwys yng nghynlluniau Busnes Gwasanaethau unigol. Dyrennir yr holl risgiau i Swyddog Arweiniol Corfforaethol (Perchennog Risg). Mae risgiau gwasanaeth hefyd yn cael eu hystyried ar lefel CLO a'u huwchgyfeirio i LG fel y bo'n briodol.

Mae gan y Cyngor Gofrestr Risg Gorfforaethol a gaiff ei hystyried yn chwarterol yng nghyfarfodydd y Grŵp Arweinyddiaeth a chan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fel eitem sefydlog. Mae'r Grŵp Arweinyddiaeth yn ystyried y Gofrestr Risg Gorfforaethol ym mhob penderfyniad.

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cyfeirio materion risg at Bwyllgorau Craffu, lle bo hynny'n briodol. Mae hyn yn rhoi gwybodaeth a sicrwydd parhaus bod risgiau'n parhau i gael eu rheoli.

Mae 'risgiau' hefyd yn sail i raglen waith archwilio Archwilio Mewnol ac mae adroddiadau'r Cabinet yn cynnwys risgiau a goblygiadau sy'n codi.

Sut ydym yn dangos cydymffurfiaeth â'r Fframwaith Llywodraethu?

Er mwyn cydymffurfio â'r Fframwaith, mae'r Cyngor yn cyhoeddi Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sy'n esbonio'r prosesau a'r gweithdrefnau sydd ar waith i alluogi'r Cyngor i gyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol. Wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, mae'r Cyngor yn

cynnal Adolygiad Fframwaith Llywodraethu Blynyddol i ddangos enghreifftiau o sut mae'r Cyngor yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogol) er mwyn sicrhau bod:

- ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r holl gyfreithiau a rheoliadau perthnasol;
- arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo'n briodol;
- penderfyniadau'n cael eu gwneud mewn modd cadarn a chynhwysol;
- adnoddau'n cael eu defnyddio'n economaidd, effeithlon ac effeithiol; a
- atebolrwydd clir am ddefnyddio'r adnoddau hynny i gyflawni blaenoriaethau y cytunwyd arnynt sydd o fudd i bobl a chymunedau lleol.

Datblygwyd y ddogfen hon felly yn unol â Fframwaith CIPFA/SOLACE a CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government Framework Guidance notes for Welsh authorities* (2016 Edition).

Er bod ein trefniadau llywodraethu yn adlewyrchu'r egwyddorion craidd a'r is-egwyddorion sydd wedi'u cynnwys yng Nghanllawiau CIPFA, rydym yn cydnabod bod yr egwyddorion a gynhwysir ynddo yn enghreifftiau o arfer da a bod y Cyngor yn cael ei reoli'n fwy effeithiol o ganlyniad.

. Er mwyn hwyluso llywodraethu da, mae gennym hefyd;

- Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
- Pwyllgor Moeseg a Safonau
- Pwyllgorau Craffu
- Adolygiad o'r Fframwaith Llywodraethu
- Polisi Chwythu'r Chwiban.
- Grŵp Arweinyddiaeth
- Swyddog Llywodraethu

Monitro ac Adolygu Llywodraethu Corfforaethol

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gyfrifol am fonitro ac adolygu'r trefniadau llywodraethu fel y disgrifir yn y Fframwaith hwn.

Mae'r Arweinydd a'r Prif Weithredwr yn adolygu trefniadau llywodraethu corfforaethol o fewn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn flynyddol i fesur i ba raddau y mae'r Cyngor yn bodloni gofynion yr egwyddorion craidd a'r is-egwyddorion sydd wedi'u cynnwys yn Fframwaith y CIPFA.

Drwy'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, bydd y Cyngor yn sicrhau bod y trefniadau hyn yn cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hyn yn cynnwys ystyried:

- Gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol
- Barn asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill
- Barn Swyddogion Statudol y Cyngor
- Gweithredu'r Fframwaith Llywodraethu
- Cynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a chamau gweithredu sydd wedi'u cynllunio i fynd i'r afael â materion llywodraethu sy'n codi

Sicrwydd ac atebolrwydd effeithiol

Mae gan y Cyngor berthnasoedd gwaith da a sianeli cyfathrebu effeithiol gyda rheoleiddwyr allanol.

Mae gennym broses i sicrhau bod argymhellion o bob adroddiad gan reoleiddiwr allanol yn cael sylw drwy Ffurflenni Ymateb Sefydliadol. Cyflwynir ymatebion y gwasanaeth i'r Grŵp Arweinyddiaeth, a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i sicrhau monitro cynnydd gweithredoedd/argymhellion.

Mae trefniadau Rheoli Perfformiad Corfforaethol ar waith i sicrhau monitro mewnol digonol o ran darparu gwasanaethau.

Mae'r Prif Archwilydd Mewnol yn rhoi barn wrthrychol flynyddol ar brosesau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu'r Cyngor ac mae ganddo fynediad llawn a dirwystyr i'r Prif Weithredwr a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd ar gynnydd Archwilio Mewnol.

Casgliad

Credwn fod y Fframwaith hwn yn cynnwys trefniadau llywodraethu angenrheidiol i gefnogi cyflawni gweledigaeth ac Amcanion Lles Corfforaethol y Cyngor, ac mae'n rhoi sicrwydd bod gan y Cyngor brosesau effeithiol ar waith.

Atodiad 1

Siart y Sefydliad

PRIF WEITHREDWR

CYFARWYDDWR CORFFORAETHOL

- Sicrhau bod blaenoriaethau ac amcanion strategol corfforaethol sy'n darparu gwasanaethau diogel, effeithlon ac effeithiol o ansawdd uchel i drigolion Ceredigion yn cael eu datblygu, eu gweithredu a'u gwerthuso
- Gweithio'n greadigol ac yn strategol er mwyn cyflawni'r safonau uchaf posibl o ran perfformiad gwasanaethau Cyngor Sir Ceredigion

CYFARWYDDWR CORFFORAETHOL

- Bod yn Gyfarwyddwr Corfforaethol a darparu arweinyddiaeth strategol o fewn y Cyngor gysylltu sicrhau bod pob gwasanaeth yn cydymffurfio ag amcanion a safonau strategol y Cyngor yn eu cefnogi.
- Dirprwyo ar ran y Prif Weithredwr yn ôl yr angen
- Darparu arweinyddiaeth a chyngor i hyd at chwe Swyddog Arweiniol Corfforaethol a rheolwyr eu perfformiad

SWYDDOGION ARWEINIOL CORFFORAETHOL (7)

- Bod yn Swyddog Arweiniol Corfforaethol ac yn gynghorwr arweiniol i'r Cyngor ar gyfer pob mater sy'n ymwneud â'u swyddogaethau penodol yn unol â'r rhestr isod.
- Darparu cyswllt allweddol â'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol a gweithio gyda Swyddogion Arweiniol Corfforaethol eraill i sicrhau bod amcanion strategol

SWYDDOGION ARWEINIOL CORFFORAETHOL (6)

- Er bod gan y Swyddogion Arweiniol Corfforaethol gyfrifoldeb penodol dros reoli ac arwain portffolio o feysydd gwasanaeth, mae ganddynt gyfrifoldeb corfforaethol hollbwysig hefyd i sicrhau bod gweithgarwch a gweithredoedd pob gwasanaeth yn cydymffurfio ag amcanion a safonau strategol y Cyngor ac yn eu cefnogi
- Gweithio'n greadigol ac yn strategol er mwyn cyflawni'r safonau uchaf posibl o ran perfformiad gwasanaethau Cyngor Sir Ceredigion

YSGOLION A DYSGU GYDOL OES		CYFREITHIOL A LLYWODRAETHU	CYLLID CHAFFAEL A	POLISI, PERFFORMIAD & DIOGELU'R CYHOEDD	ECONOMI AC ADFYWIO	PRIFYRDD A GWASANAETHAU AMGYLCHEDDOL	PORTH CYNNAL - GWASANAETHAU ARBENIGOL GYDOL OES	PORTH GOFAL YMYRRAETH WEDI'I THARGEDU	PORTH CYMORTH CYNNAR	POBL THREFNIADAETH	CYSWLLT CWSMERIAID, TGCh a DIGIDOL	GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
DYSGU GYDOL OES	YSGOLION											
*Prif Swyddog Addysg	Dirprwy Brif Swyddog Addysg	*Swyddog Monitro	*Prif Swyddog Cyllid (Swyddog a151)				*Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol	Dirprwy Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol			*UBRG *Swyddog Priodol ar gyfer Cofrestru Sifil	*Pennaeth Gwasanaethau Democratiaid
<ul style="list-style-type: none"> • Addysg ôl-16 • Presenoldeb, cynhwysiant a chymorth ymddygiad • Lles disgyblion • Unedau Cyfeirio Disgyblion • EOTAS • Dysgu gydol oes, Sgiliau a Chyflogaeth • Gwasanaethau Diwylliant • Arlwy • Darpariaeth cyn ysgol • Cynnig gofal plant • Safonau Iaith 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwellu Ysgolion • Cyflawniad • Anghenion Dysgu Ychwanegol • Derbyn i Ysgolion ac Apeliadau • Llywodraethwyr • Rhaglen Ysgol Gynaliadwy 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfreithiol • Llywodraethu Corfforaethol • Archwilio Mewnol • Gwasanaeth Crwneriaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Caffael, Comisiynu a Thaliadau • Cyllid Craidd (Dirprwy Swyddog 151) • Gwasanaeth Cyllid (Dirprwy Swyddog 151) • Refeniw ac Asesiad Ariannol 	<ul style="list-style-type: none"> • Partneriaethau Strategol, Ymgysylltu ac Ymchwil • Cwynion, Canmoliaethau a Rhyddid Gwybodaeth • Diogelu'r Cyhoedd • Perfformiad ac Ymchwil Corfforaethol • Adsefydlu Ffoaduriaid • Argyfyngau Sifil a Pharhad Busnes 	<ul style="list-style-type: none"> • Twf a Menter • Cynllunio Eiddo 	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnal a Chadw Prifffyrdd • Datblygu Prifffyrdd • Gwasanaethau Amgylcheddol Lleol • Gwasanaethau Trafnidiaeth 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwasanaethau Arbenigol Gydol Oes gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • Diogelu Strategol • Sicrhau Ansawdd ac Adolygu Annibynnol • Lles meddyliol a cham-ddefnyddio sylweddau • Gofal wedi'i gynllunio • Cymorth estynedig 	<ul style="list-style-type: none"> • Tîm Derbyn a Brysbennu Porth Gofal • Gwasanaethau ymyrraeth wedi'i thargeddu • Gwasanaethau Maethu • Gwasanaethau Preswyl a Gofal dydd (*Unigolyn Cyfrifol) • Storfeydd Cyfarpar Cymunedol Integredig. • Tim Dyletswydd Argyfwng 	<ul style="list-style-type: none"> • Canolfannau Lles • Cefnogaeth ac Atal • Ymyrraeth Gynnar • Gwasanaethau Tai 	<ul style="list-style-type: none"> • Adnoddau Dynol-Cyngori a Gweinyddu • Cyflog, Buddion a Systemau • Dysgu a Datblygu • Iechyd a Diogelwch • Ymgysylltu â gweithwyr a lles gweithwyr 	<ul style="list-style-type: none"> • TGCh • Cysylltu â Chwsmeriaid • Archifau a Rheoli Gwybodaeth • Gwasanaethau Llyfrgell • Cofrestru Sifil 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwasanaethau Democratiaid • Cyfieithu • Cyfathrebu a Allweddol • Gwasanaethau Etholaidd • Cymorth i wasanaeth Corfforaethol Rheoli Prosiectau

Atodiad 2

Strwythur democrataidd a gwneud penderfyniadau

